

Baranyi Ferenc

Előszó és utószó

Baranyi Ferenc: Hova érkeztem?
Pályám hét évtizede

Csak néhány szót kérek

Hét évtizedes pályafutásom első felében tíz-húszezer példányban jelentek meg – és fogytak el pillanatok alatt – a verseskötéteim. Nem dicsekvés ez, hanem dokumentálható tény. A népszerűség különben sem értékmérő, de szó nélkül elmenni mellette felelőtlenség. Nekem sem a hiúságomat legyezgette annakidején, hanem törvényként írta elő számomra: mivel sokan figyelnek rám, ne csak magyarul, hanem magyarán is szóljak. Egyenesen, mint a kaszasuhanás.

Ezt a törvényt máig igyekeztem betartani.

Nyomtatásban először hetven évvel ezelőtt, 1954. július 11-én láthattam Baranyi-opust a területileg illetékes napilap: a Pest megyei Népújság hasábjain. Nem vers volt, sóhajtásnyi glossza csupán. Üröm volt a mérhetetlen örömben, hogy Baranyainak szedték a nevemet. Azóta több-féle műfajban bizonygatom, hogy Baranyi vagyok. Egyszerien és megismételhetetlenül.

Tizenhét éves voltam 1954-ben. Előttem volt az élet és a költői pálya, amelyre most, ha nem is maradéktalan elégedettséggel, de jó lelkiismerettel tekinthetek vissza. A világ nekem sem engedte, hogy megváltsam. Mindazonáltal, ha egy s némely műveimmel sikerült akárcsak picikét is felbátorítanom, magabiztosabbá tennem azt a tétova moccanást az emberi lélek legmélyén, amely fogyasztógépből újra emberré válni ösztökél, nem éltem hiába.

Jelen jubileumi kiadvány korántsem irodalomtudósok munkásságomat értékelő tanulmányait sorakoztatja fel elsősorban, hanem pályatársak, művész-barátok velem kapcsolatos megnyilvánulásait könyvekben, sajtóorgánumokban. Leginkább az első ciklus. A második ugyanezt teszi „kicsiben”. A harmadik, a legtestesebb, a nevemre szóló temérdek dedikáció közül adja közre a legszemélyesebbeket, legegyedibbeket. Könyvemet azért mégis csak hét rólam szóló, munkásságomat méltató pályaképpel zárom. Főleg olyanokkal, amelyek csak lapokban jelentek meg.

Minden egyéb a Wikipédián!

Mindezek mutatják, hogy hova érkeztem. Az sem lehetetlen, hogy én is megtudom végre.

Az utolsó (?) szó jogán

Úgy terveztem, hogy ezzel a könyvvel fejezem be hét évtizedes pályafutásomat. Ihletem kiapadt, Arany Jánossal szólva: tőlem ne várjon senki dalt. Egészségem rohamosan romlik, már nem fogok sokáig időzni ebben a kétségbeejtően dehumanizálódó világban. Nincs is kedvem hozzá. Nem várom a halált, de nem is félek tőle. Barátként fogadom, ha jön.

Kurtácska szisszeneteket írok még, de leginkább csak olvasgatok. Főleg olyan verseket, amelyek segítenek rendet tenni magamban. Klasszikusok műveit éppúgy, mint kortársakét. A minap egy igen tehetséges, immár barátként szeretett fiatal pályatársam, Tornai Xénia eddig egyetlen kötetét lapozgattam, amely 2022-ben jelent meg *A Mindenség húrjai* címmel. *Haláltánc*-versének harmadik strófájánál elgondolkodtam. Íme a szóban forgó négy sor:

Testtelen lebegve illan a Gonosz –
áthatón jelen van mindenütt a Rossz.
Hálót fon körénk a sápadt félelem.
Mit hozhat hát még ránk a történelem?!

A felkiáltójeles kérdésnél megvontam a vállam: kit érdekel? Jót biztos nem. Legyen ez Xéniáék gondja. Nekem semmi közöm a jövőhöz, hiszen már a jelenhez sincs sok.

Ekkor nyitott be a szobámba Böbike, okostelefonjával a kezében:

– Ma ezt a versedet rakta fel valaki az internetre.

És mutatja. Szinte naponkénti „rítus" ez.

Én nem értek a számítógéphez, nem szörfözöm a világhálón. Mindig mások értesítenek, ha velem kapcsolatos dolog bukkan fel rajta. Jólesően nyugtázom, aztán olvasok tovább. Most azonban megtorpantam. Egy kicsit magamba szálltam. Szabad-é egy költőnek az „utánam a vízözön" kajánságát érezni? Ahogy egyik – Varga Rudinak címzett, egyébként ebben a könyvben is olvasható – versemben írtam:

… ha majd a vérpadon
nézzük, hogy minket sújt a bárd agyon,
legyen erőnk még – mielőtt lehull –
holtunkat nem szemlélni szótlanul,
hanem a legutolsó másodpercig
szétkiáltani, ami megesett itt.
S ha még időben kiröppen a szó:
lényegtelen, hogy mit tesz a bakó.

Igen, ezt kell tennem. Akár egy végső, nagy erőfeszítéssel. Van tehát még dolgom. Ezért egyáltalán nem biztos, hogy ezzel a könyvvel befejezem hét évtizedes pályafutásomat.

Végül, de korántsem utolsósorban: hálás, határtalan szeretettel köszönöm feleségemnek, Böbikének, hogy könyvek, folyóiratok, újságok tömegéből „összegereblyézte" nekem ezt az anyagot.

Baranyi Ferenc: Hova érkeztem? – Pályám hét évtizede
Hungarovox, 2024.